

Detta dokument är en sammanställning av delar ur

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter), och
- Kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 av den 25 februari 2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om genomförande av rådets direktiv 97/78/EG vad gäller vissa prover och produkter som enligt det direktivet är undantagna från veterinärkontroller vid gränsen

Dokumentet visar utdrag ur ovan nämnda förordningar och är avsett att vara ett hjälpmedel. Om texten i någon del visar sig inte överensstämma med lagstiftningen hänvisas till aktuell lagstiftning.

I texten återfinns bara de krav som gäller för anläggningar som tillverkar sällskapsdjursfoder av animaliska biprodukter av kategori 3. Utöver de krav som ställs här måste även de krav foderlagstiftningen ställer följas.

Med ”den behöriga myndigheten”/”behörig myndighet” avses Jordbruksverket om inget annat anges.

För in- och utförsel till och från Sverige finns i vissa fall särskilda regler. Ta kontakt med Jordbruksverket om detta är aktuellt.

Texten är uppdaterad **den 30 juni 2020**. (Ändringar som gjorts sedan senaste versionen från 13 september 2018 är markerade med streck i högermarginalen.)

Anläggning för tillverkning av sällskapsdjursfoder¹ av eller med animaliska biprodukter²- krav för godkännande samt krav på verksamheten

1 sällskapsdjursfoder: foder till sällskapsdjur och tuggben som

a) innehåller annat kategori 3-material än sådant som avses i artikel 10 n, o och p i förordning (EG) nr 1069/2009, och

b) kan innehålla importerat kategori 1-material bestående av animaliska biprodukter som framställts av djur som varit föremål för illegal behandling enligt definitionen i artikel 1.2 d i direktiv 96/22/EG eller artikel 2 b i direktiv 96/23/EG.

Observera att denna informationstext bara omfattar sådant sällskapsdjursfoder som omfattas av punkten a).

2 animaliska biprodukter: hela kroppar eller delar av kroppar från djur, produkter av animaliskt ursprung eller andra produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel, inbegripet ägg, embryon och sperma. Dessa är inte att förväxla med framställda produkter som är produkter som framställts genom en eller flera behandlingar, omvandlingar eller steg i bearbetningen av animaliska biprodukter.

För att leva upp till gällande lagstiftning på abp-området (se rutan ovan) ska den driftsansvarige och anläggningen uppfylla följande:

Grundläggande krav³

Den driftansvarige⁴ ska i registrerings syfte innan denne inleder verksamhet till den behöriga myndigheten anmäla alla anläggningar som denne har kontroll över och som på något sätt hanterar, lagrar, släpper ut på marknaden, distribuerar, använder eller bortskaffar animaliska biprodukter eller därav framställda produkter, samt tillhandahålla den behöriga myndigheten information om vilken kategori av animaliska biprodukter eller därav framställda produkter som denne kommer att ha under sin kontroll, vilken typ av verksamhet som kommer att bedrivas med användning av animaliska biprodukter eller därav framställda produkter som utgångsmaterial.

Driftsansvarig för anläggning som bedriver verksamhet i form av tillverkning av sällskapsdjursfoder ska se till att anläggningen godkänns av den behöriga myndigheten.

Den driftansvarige ska vidare tillhandahålla den behöriga myndigheten aktuella uppgifter om dessa anläggningar samt anmäla till den behöriga myndigheten alla större ändringar i verksamheten, såsom eventuell nedläggning av befintlig anläggning.

Den driftansvarige ska, så snart denne framställt animaliska biprodukter eller därav framställda produkter, identifiera produkterna och se till att de hanteras i enlighet med denna förordning.

Den driftansvarige ska, i de företag som står under dennes kontroll, se till att animaliska biprodukter eller därav framställda produkter under alla skeden av insamling, transport, hantering, behandling, omvandling, lagring, utsläppande på marknaden, distribution, användning och bortskaffande uppfyller de krav i denna förordning som är av relevans för verksamheten.

Egenkontroller

Den driftansvarige ska inrätta, tillämpa och upprätthålla egenkontroller för att övervaka efterlevnaden av förordningen. Denne ska se till att inga animaliska biprodukter eller därav framställda produkter som misstänks eller påvisas inte följa förordningen sänds från anläggningen för annat än bortskaffande.

System för faroanalys och kritiska styrpunkter

Den driftansvarige ska inrätta, tillämpa och upprätthålla ett eller flera permanenta skriftliga förfaranden som bygger på principerna för faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP).

Denne ska framför allt

- a) identifiera de faror som måste förebyggas, elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå,
- b) identifiera kritiska styrpunkter i det steg eller de steg där kontroll är nödvändig för att förebygga eller eliminera en fara eller för att reducera den till en acceptabel nivå,
- c) fastställa kritiska gränser vilka skiljer acceptabelt från icke-acceptabelt i de kritiska styrpunkterna i syfte att förebygga, eliminera eller reducera identifierade faror,
- d) inrätta och genomföra effektiva förfaranden för att övervaka de kritiska styrpunkterna,

³ Hämtat ur art 4, 23, 24, 28, 29 i förordning (EG) nr 1069/2009

⁴ *driftansvarig*: de fysiska eller juridiska personer som har faktisk kontroll över en animalisk biprodukt eller därav framställd produkt, däribland transportörer, handlare och användare.

- e) fastställa vilka korrigerande åtgärder som ska vidtas när övervakningen visar att en kritisk styrpunkt inte är under kontroll,
- f) inrätta förfaranden för att kontrollera att de åtgärder som avses i leden a–e är fullständiga och effektiva; kontrollförfarandena ska genomföras regelbundet,
- g) upprätta dokumentation och register avpassade efter företagets art och storlek för att visa att de åtgärder som avses i leden a–f tillämpas effektivt.

När en förändring sker av en produkt, process eller i något steg av produktionen, lagringen eller distributionen, ska den driftansvarige se över sina förfaranden och göra nödvändiga ändringar.

Utsläppande på marknaden⁵

Driftansvariga får släppa ut sällskapsdjurfoder på marknaden förutsatt att

- a) produkterna är framställda
 - i) av annat kategori 3-material än sådant som avses i artikel 10 n, o och p,
 - ii) (*Denna punkt utlämnas då den rör tillverkning av sällskapsdjurfoder av annat material än kategori 3-material.*)
eller
 - iii) när det gäller färskt sällskapsdjurfoder, av sådant material som avses i artikel 10 a och 10 b i och ii, och
- b) de ser till att riskerna för människors och djurs hälsa kontrolleras genom säker behandling i enlighet med artikel 38, när användning av säkra källor i enlighet med artikel 37 inte säkerställer tillräcklig kontroll.⁶

Nedan följer de ytterligare krav som ställs på anläggningar som tillverkar sällskapsdjurfoder⁷

Allmänna krav

Anläggningar för tillverkning av sällskapsdjurfoder och anläggningar som framställer de framställda produkter som avses i denna bilaga ska ha lämpliga anordningar för

- a) lagring och behandling av inkommande material under förhållanden som förhindrar att risker för människors och djurs hälsa införs,
- b) bortskaffande av oanvända animaliska biprodukter och därav framställda produkter som återstår efter framställning i enlighet med den här förordningen, om inte det oanvända materialet sänds för bearbetning eller bortskaffande till en annan anläggning.

⁵ art. 35 i förordning (EG) nr 1069/2009

⁶ Detta är den så kallade ”kaskadprincipen”. De krav som ställs framgår av bilaga XIII i förordning (EU) nr 142/2011.

⁷ Hämtat ur kap. I, II och III i bilaga XIII i förordning (EU) nr 142/2011.

Särskilda krav för sällskapsdjursfoder, inbegripet tuggben

1. Färskt sällskapsdjursfoder⁸

Driftansvariga får endast tillverka färskt sällskapsdjursfoder av det kategori 3-material som avses i artikel 10 a och artikel 10 b i och ii i förordning (EG) nr 1069/2009.⁹

Färskt sällskapsdjursfoder ska förpackas i nya förpackningar som förhindrar läckage.

Under hela produktionskedjan fram till försäljningsstället ska lämpliga åtgärder vidtas för att förhindra kontaminering av produkten.

2. Råvara för bearbetat sällskapsdjursfoder¹⁰ och för tuggben¹¹

Driftansvarig får endast tillverka bearbetat sällskapsdjursfoder och tuggben av

a) annat kategori 3-material än sådant som avses i artikel 10 n, o och p i förordning (EG) nr 1069/2009¹², och

b) *(Denna punkt utlämnas då den rör tillverkning av sällskapsdjursfoder av annat material än kategori 3-material.)*

3. Bearbetat sällskapsdjursfoder

a) Helkonserverat sällskapsdjursfoder¹³ ska genomgå värmebehandling till ett Fc-värde på minst 3.

b) Annat bearbetat sällskapsdjursfoder än helkonserverat sällskapsdjursfoder ska

i) genomgå en värmebehandling där alla delar av materialet i slutprodukten upphettas till minst 90 °C,

ii) genomgå en värmebehandling där beståndsdelarna av animaliskt ursprung upphettas till minst 90 °C, eller

iii) när det gäller foderråvara av animaliskt ursprung uteslutande ha framställts av

— animaliska biprodukter eller därav framställda produkter från kött eller köttprodukter där alla delar har genomgått en värmebehandling och upphettats till minst 90 °C,

— följande framställda produkter som har framställts i enlighet med kraven i denna förordning: mjölk och mjölkbaserade produkter, gelatin, hydrolyserat protein, äggprodukter, kollagen, de blodprodukter som avses i kapitel II avsnitt 2 i bilaga X, bearbetat animaliskt protein inklusive fiskmjöl, utsmält fett, fiskolja, dikalciumfosfat, trikalciumfosfat eller aromatiska inälvprodukter,

⁸ *färskt sällskapsdjursfoder*: sällskapsdjursfoder som innehåller visst kategori 3-material som inte har genomgått någon annan typ av konservering än kylning eller frysning

⁹ Information om kategorisering hittar du under fliken Animaliska biprodukter på vår webb.

¹⁰ *bearbetat sällskapsdjursfoder*: sällskapsdjursfoder, utom färskt sällskapsdjursfoder, som har bearbetats i enlighet med kapitel II punkt 3 i bilaga XIII

¹¹ *tuggben*: produkter avsedda för sällskapsdjur att tugga på och som tillverkats av ogarvade hudar och skinn från hovdjur eller av annat material av animaliskt ursprung.

¹² Information om kategorisering hittar du under fliken Animaliska biprodukter på vår webb.

¹³ *helkonserverat sällskapsdjursfoder*: värmebehandlat sällskapsdjursfoder som är inneslutet i hermetiskt förslutna behållare

iv) om den behöriga myndigheten godkänner det, genomgå en behandling, såsom torkning eller fermentering, som säkerställer att sällskapsdjursfodret inte medför oacceptabla risker för människors och djurs hälsa,

v) när det gäller de animaliska biprodukter som avses i artikel 10 l och m i förordning (EG) nr 1069/2009 och animaliska biprodukter från vattenlevande djur samt ryggradslösa vattenlevande och landlevande djur, och om den behöriga myndigheten godkänner det, genomgå behandling som säkerställer att sällskapsdjursfodret inte medför oacceptabla risker för människors och djurs hälsa.

Efter framställningen ska alla försiktighetsåtgärder vidtas för att säkerställa att sådant bearbetat sällskapsdjurfoder inte kontamineras.

Det bearbetade sällskapsdjurfodret ska förpackas i nya förpackningar.

4. Tuggben ska genomgå en behandling som är tillräckligt effektiv för att förstöra patogena organismer (inklusive *Salmonella*).

Efter denna behandling ska alla försiktighetsåtgärder vidtas för att säkerställa att sådana tuggben inte kontamineras.

Tuggbenen ska förpackas i nya förpackningar.

5. Stickprover ska tas av tuggben och av annat bearbetat sällskapsdjursfoder än helkonserverat sällskapsdjursfoder och annat än sådant bearbetat sällskapsdjursfoder som har behandlats enligt punkt 3 b v vid framställningen och/eller under lagringen (före avsändandet) för att säkerställa att följande krav uppfylls:

Salmonella: inga fynd i 25 g, $n = 5$, $c = 0$, $m = 0$, $M = 0$

Enterobacteriaceae: $n = 5$, $c = 2$, $m = 10$, $M = 300$ i 1 g

där

n = antal prover som ska testas,

m = gränsvärde för antal bakterier; resultatet ska anses tillfredsställande om antalet bakterier i samtliga prover inte överstiger m ,

M = maximivärde för antal bakterier; resultatet ska anses icke tillfredsställande om antalet bakterier i ett eller flera prover är M eller fler, och

c = antal prover i vilka antalet bakterier får ligga på mellan m och M och proverna trots detta ska godtas, förutsatt att antalet bakterier i övriga prover är högst m .

6. Stickprover ska tas av färskt sällskapsdjursfoder vid framställningen och/eller under lagringen (före avsändandet) för att säkerställa att följande krav uppfylls:

Salmonella: inga fynd i 25 g, $n = 5$, $c = 0$, $m = 0$, $M = 0$

Produktionsprocessen för färskt sällskapsdjursfoder ska uppfylla följande processhygienkriterium¹⁴:

¹⁴ *processhygienkriterium*: kriterium som definierar villkor för en godtagbart fungerande tillverkningsprocess.

Ett sådant kriterium tillämpas inte på produkter som har släppts ut på marknaden. Det omfattar ett vägledande föroreningsvärde över vilket korrigering åtgärder krävs för att upprätthålla hygien i processen i enlighet med de allmänna kraven på fodersäkerhet.

Definitionen ligger i bilaga I i förordning (EU) nr 142/2011

Enterobacteriaceae: $n = 5$, $c = 2$, $m = 500$ i 1 g, $M = 5\ 000$ i 1 g

där

n = antal prover som ska testas,

m = gränsvärde för antal bakterier; resultatet ska anses tillfredsställande om antalet bakterier i samtliga prover inte överstiger m ,

M = maximivärde för antal bakterier; resultatet ska anses icke tillfredsställande om antalet bakterier i ett eller flera prover är M eller fler, och

c = antal prover i vilka antalet bakterier får ligga på mellan m och M och proverna trots detta ska godtas, förutsatt att antalet bakterier i övriga prover är högst m .

Driftsansvariga ska, som en del av sina förfaranden på grundval av principerna för faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP), vidta åtgärder för att säkerställa att leverans, hantering och bearbetning av råvaror och färskt sällskapsdjursfoder under deras kontroll utförs på ett sådant sätt att dessa säkerhetsnormer och detta processhygienkriterium är uppfyllda. Om säkerhetsstandarderna och processhygienkriteriet inte är uppfyllda ska den driftsansvariga vidta proportionella korrigerande åtgärder i enlighet med det skriftliga förfarande som avses i artikel 29.1 inledningsfrasen i förordning (EG) nr 1069/2009 och de förfaranden som grundar sig på HACCP-principerna i enlighet med artikel 29.2 e och f i den förordningen.¹⁵

Den behöriga myndigheten ska underrättas om bristande efterlevnad och, i förekommande fall, orsaken till den, om de korrigerande åtgärder som vidtagits och om kontroll-åtgärdernas resultat.

7. Slutpunkt för bearbetat sällskapsdjursfoder och tuggben

Följande får släppas ut på marknaden utan begränsningar enligt denna förordning:

a) Bearbetat sällskapsdjursfoder

i) som har tillverkats och förpackats i unionen i enlighet med punkt 3 och som har testats i enlighet med punkt 5, eller

ii) som vid en gränskontrollstation har genomgått veterinärkontroll i enlighet med direktiv 97/78/EG.

b) Tuggben

i) som har tillverkats och förpackats i unionen i enlighet med punkt 4 och som har testats i enlighet med punkt 5, eller

ii) som vid en gränskontrollstation har genomgått veterinärkontroll i enlighet med direktiv 97/78/EG.

Särskilda krav för aromatiska inälvprodukt¹⁶ för tillverkning av sällskapsdjursfoder

1. Driftsansvariga får endast använda animaliska biprodukter som får användas som råvara för bearbetat sällskapsdjursfoder och tuggben enligt punkt 2 i kapitel II för framställningen av flytande eller torkade framställda produkter som används för att förbättra sällskapsdjursfodrets smaklighet.

¹⁵ Se under rubriken *System för faroanalys och kritiska styrpunkter* ovan.

¹⁶ *aromatiska inälvprodukt*: flytande eller torkade framställda produkter av animaliskt ursprung som används för att förbättra sällskapsdjursfodrets smaklighet

2. De aromatiska inälvprodukterna ska ha behandlats med en metod och enligt parametrar som säkerställer att produkten uppfyller de mikrobiologiska kraven i kapitel II punkt 5 i denna bilaga. Efter behandlingen ska alla försiktighetsåtgärder vidtas för att säkerställa att produkten inte kontamineras.

3. Slutprodukten ska

- a) förpackas i nya eller steriliserade förpackningar, eller
- b) transporteras i bulk i behållare eller andra transportmedel som före användningen har rengjorts noggrant och desinficerats.

Förutom ovan nämnda krav måste de krav förordningarna ställer på insamling, transport och spårbarhet uppfyllas. Dessa återfinns bl.a. i en sammanställning som ligger på www.jordbruksverket.se/djurprodukter.